

УДК 811.111'28'272  
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2022-85-12>

## ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ДІАЛЕКТІВ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

**Голуб Ю. І.**

*кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики  
Запорізький національний університет  
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна  
[orcid.org/0000-0002-8929-007X](https://orcid.org/0000-0002-8929-007X)  
[yuliyagolubzp97@gmail.com](mailto:yuliyagolubzp97@gmail.com)*

**Лужаниця О. І.**

*кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики  
Запорізький національний університет  
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна  
[orcid.org/0000-0002-0749-3018](https://orcid.org/0000-0002-0749-3018)  
[luzhanytsia@gmail.com](mailto:luzhanytsia@gmail.com)*

**Ключові слова:** *мовна політика, диглосія, міжкультурна комунікація, діалектні форми, лексикографічні довідники, соціальні медіа.*

У статті розглядаються особливості функціонування гетерогенної англійської мови як засобу міжкультурної комунікації на сучасному етапі розвитку суспільства з урахуванням впливу процесів глобалізації. Аналіз проводиться на матеріалі діалектів Англії. Дослідження охоплює вивчення таких питань, як: напрям та вектор розвитку мовної ситуації Англії у минулому, співвідношення та перерозподіл сфер вживання різних мовних кодів в умовах білінгвізму, диглосії, в епоху глобалізації. Результати аналізу дозволяють виявити пріоритетні сфери використання діалектів на різних етапах розвитку англійського суспільства, простежити динаміку змін у сферах та середовищах функціонування варіантів англійської мови у діахронії, виявити причини збереження та підтримання діалектних форм у стані комунікативної придатності в умовах диглосії, суворой мовної політики, коли останні вилучалися з усіх форм комунікації, а також у глобалізаційний період. Особлива увага приділяється аналізу діалектних писемних пам'яток, вивченню письмового мовлення на діалектах як найбільш консервативної форми комунікації, що передбачає чітке регламентоване використання мовних форм. У дослідженні виявляються найбільш стійкі та продуктивні діалектні дивергенти на всіх рівнях мовної системи діалектів, а також висувається гіпотеза щодо причин стійкості та актуалізації діалектних форм в усному та письмовому мовленні в епоху глобалізації. Одним із важливих напрямів дослідження є також розвиток регіональної та діалектної лексикографії, оскільки сучасні лексикографічні джерела свідчать про подальший розвиток територіальних діалектів, які долають домінуючий вплив літературної форми англійської мови. Крім цього, акцентується увага на мовних проблемах комунікації представників різних культур, на необхідності враховувати регіональну та соціальну варіативність англійської мови, у тому числі особливості діалектних форм, що активно використовуються у різних типах дискурсу, зокрема у соціальних медіаресурсах та соціальних мережах. Адже глобальний онлайн-характер англійської мови розширює комунікативний простір функціонування діалектів.

## ENGLISH DIALECTS IN THE AGE OF GLOBALIZATION: THE PECULIARITIES OF FUNCTIONING

**Golub Y. I.**

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,  
Associate Professor at the Department of English Philology  
Zaporizhzhia National University  
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine  
orcid.org/0000-0002-8929-007X  
yuliyagolubzp97@gmail.com*

**Luzhanytsia O. I.**

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,  
Associate Professor at the Department of English Philology  
Zaporizhzhia National University  
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine  
orcid.org/0000-0002-0749-3018  
luzhanytsia@gmail.com*

**Key words:** *language policy, diglossia, intercultural communication, dialect forms, lexicographic reference books, social media.*

The article considers the peculiarities of functioning of English as a heterogeneous language which, at the present stage of the development of society, due to the latest impact of globalization processes, is used as means of verbal intercultural communication by the representatives of the majority of ethnic groups. The analysis is based on the material of English dialects. The research includes the study of the following issues: the direction and vector of development of the language situation in England in the past and today, the relation and redistribution of the usage of different varieties and language codes in a period of bilingualism, diglossia, in a globalized world.

The results of the analysis allow to identify priority spheres of dialect use at different stages of the development of English society, to trace the dynamics of changes in the areas and modes of dialect (variety) use in diachrony, to identify the reasons for preserving and maintaining dialectal forms in a state of communicative suitability in diglossic language situation (when under the influence of a strict language policy dialects are banned in official spheres) and in a globalization period. Particular attention is paid to the analysis of dialect written documents on the grounds that written speech is the most conservative form of communication, thus, writing in dialects implies a clearly regulated use of language forms. The study identifies the most stable and productive dialect elements at all levels of the language system, and hypothesizes the reasons for the stability and actualization of dialects in oral and written speech in the age of globalization.

One of the important areas of research is the development of regional and dialect lexicography. As it is shown in the article, modern lexicographic sources indicate the further development of regional dialects, which disproves the dominance of the literary form of the English language over the English dialects. In addition, attention is focused on language issues of communication between different cultures; the importance of incorporating the knowledge about regional and social variability of English into the classroom is stated. The latter includes not only archaic dialect features, but those ones which are actively used in various types of modern discourse: in social media and social networks, in particular. All in all, the global online nature of the English language expands the communicative space of dialect use.

Процеси глобалізації суттєво впливають на розвиток сучасного суспільства, роблять його відкритим для зовнішнього інформаційного впливу у суспільно-політичній, економічній, інтелектуальній, культурній сферах. Поява нових інформаційних технологій, соціальних мереж, електронних медіа, послуг споживчого ринку, розвитку туристичної індустрії виводить міжкультурну комунікацію на абсолютно новий рівень. При цьому «саме внаслідок комунікативної свободи голосно заявляє про себе опір глобалізації з боку різноманітних локальних форм життя – життєвих світів, культур та «мовних ігор», національних спільнот» [1, с. 8]. Отже, актуальною залишається проблема гармонізації спілкування шляхом правильного вибору мовних форм для ефективного сприйняття та інтерпретації переданої та отриманої інформації.

Як самостійна наукова дисципліна теорія міжкультурної комунікації сформувалася у середині минулого століття, що пов'язано зокрема з діяльністю американського дослідника Е. Т. Холла [2], спрямованою на пошук ефективних засобів формування практичних умінь та навичок міжкультурного спілкування. В наш час ця міждисциплінарна галузь досліджень взаємодіє з такими сферами знань, як соціологія і соціолінгвістика, лінгвокультурологія, лінгвокраїнознавство, етнолінгвістика, теорія комунікації, антропологія, психологія і психолінгвістика, лінгвопрагматика [3, с. 3]. Основні терміни, положення і проблеми теорії міжкультурної комунікації відображено в роботах Ф. С. Бацевича [3], Є. К. Бистрицького [1], В. М. Манакіна [4], Е. Т. Холла [2] та інших учених.

Вербальна комунікація являє собою цілеспрямовану психолінгвоментальну діяльність адресанта й адресата, результатом якої є обмін інформацією, тобто передача різних видів значення (денотивного, конотативного, прагматичного, естетичного і т. д.), а основним засобом є мова [5, с. 34]. Ефективність міжкультурної комунікації залежить від максимально можливої послідовності інтелектуальних, поведінкових, естетичних, етичних реакцій учасників комунікаційного процесу на основі спільності їхніх лінгвістичних і енциклопедичних знань. Важливо при цьому підібрати оптимальний варіант мовних форм відповідно до поставлених завдань спілкування.

Метою цієї роботи є виявлення особливостей функціонування гетерогенної англійської мови в умовах глобалізації як засобу міжкультурної комунікації, для успішної реалізації якої необхідно враховувати її регіональну і соціальну мінливість, у тому числі специфіку діалектних форм, які активно використовуються в різних видах дискурсу.

Поставлена мета передбачає розв'язання таких основних завдань:

- розглянути розвиток англійської писемності на діалектах;
- виявити сфери функціонування англійських діалектів на різних етапах розвитку англійського етносу, зокрема у глобалізаційний період;
- описати найбільш стійкі і продуктивні діалектні дивергенти у британському варіанті англійської мови;
- виявити чинники збереження і підтримання діалектних форм у стані комунікативної придатності в епоху глобалізації.

Об'єкт дослідження – діалекти британського варіанту англійської мови. Його предмет – специфіка функціонування діалектів як засобів міжкультурної комунікації в епоху глобалізації.

Дослідження проводилося на матеріалі сучасних діалектних словників, літературних текстів, газетних і журнальних видань, письмового спілкування у соціальних мережах.

Тривалий час діалекти Великобританії стереотипно вважалися архаїчними формами існування мови, функціонування яких обмежувалося усним, повсякденним спілкуванням у соціально-територіально зумовленому континумі [6, с. 122–123]. Причиною цього стала мовна політика, спрямована на підвищення загальної грамотності населення і освоєння підданими королівства норм літературної мови. Проте в XXI столітті англійські діалекти продовжують функціонувати, не втрачаючи своєї комунікативної сили.

Основною причиною такої ситуації, на нашу думку, стало бажання громадян Великобританії через мову зберегти свою регіональну ідентичність на тлі глобалізаційних процесів. Як відомо, англійська мова, розширивши свої функції до рівня *lingua franca* на глобальному рівні, втратила свою етнічну приналежність. Це знайшло відображення в інтенсифікації використання діалектних форм у художній літературі, публіцистиці, театрі, кіно, на телебаченні, в усному і письмовому мовленні в інтернет-просторі.

Слід зазначити, що спілкування на діалектах є основною формою комунікації будь-якої спільноти. Вважається, що до формування літературної мови діалекти є активною усною формою спілкування, а за наявності письмової традиції використовуються в письмовому мовленні. На жаль, не всі пам'ятки збереглися до наших днів, однак аналіз наявних даних дозволяє зробити висновок, що Англія в цьому аспекті не є винятком. Серед найдавніших відзначимо написи на артефактах, наприклад, на Рутуельському хресті і ручній скрині; обидва на нортумбрійському діалекті рунічним письмом [7].

Подальше функціонування діалектів залежить від особливостей соціально-історичного розвитку країн. Англія, зазнавши завоювань, переживає періоди роздробленості, припинення писемної традиції, двомовності, заборони використання рідної мови. Це призвело до активізації діалектних форм, їх розвитку і дивергенції, що наочно демонструють письмові джерела, які з'явилися після винаходу друкарства. Їх аналіз дозволяє відзначити, що, незважаючи на активну популяризацію літературної мови наприкінці XVIII століття, існували і літературні тексти, написані на діалектах; найчастіше це були короткі оповідання, поезія, тексти пісень.

У XIX столітті процес створення літературних творів на англійських діалектах інтенсифікується. Так, наприклад, на тайнсайдському діалекті публікуються такі збірки пісень і віршів: *Rhymes of Northern Bards* Джона Белла (1812), *Collection of Songs, Comic, Satirical and Descriptive, chiefly in the Newcastle Dialect, and illustrative of the Language, and Manner, of the Common People on the Banks of the Tyne and Neighbourhood* Джона Маршалла (1818), *Tyneside Songs* Томаса Аллана (1862), *Northumbrian Minstrelsy* Джона Коллінгвуда Брюса і Джона Стока (1882), *A Beuk o' Newcassel Sangs* Джозефа Кроухолла (1888), *Songs and Ballads of Northern England* Джона Стока (1893).

Вважається, що ці пам'ятки збереглися завдяки своїй популярності, зокрема, пісні виконувалися в мюзік-холлах, а вірші декламувалися в робочих клубах, які стали центром дозвілля і місцем спілкування робочого населення загалом.

У XX столітті діалектний фольклор активно входить у пісенний репертуар поп-музикантів. Крім того, легендарні виконавці групи *Beatles* співають з ліверпульським діалектним акцентом Скауз, Оззі Осборн – з бірмінгемським, Стінг – з акцентом Джорді. Паралельно пісенний фольклор фіксується і на письмі, наприклад, за сприяння Англійського товариства народного танцю і співу виходить збірка *The High Level Ranters Song and Tune Book* (1972) і т. д.

Починаючи з XX століття художня література, яка використовує діалектні форми, представлена двома видами творів:

1) творами літературною мовою з персонажами-діалектоносіями, мовний репертуар яких передається діалектизмами;

2) лубочною літературою, написаною на різних діалектах англійської мови.

У першому випадку мова персонажів передається фонетично-графічним способом написання з метою більш реалістичного опису і/або репрезентації персонажа, наприклад: *Pygmalion* Б. Шоу, *Ketty Mulholland*, *The Wingless Bird*, *The Rag Nymph*, *Colour Blind* К. Куксон, *Trainspotting* І. Уелш і т. д.

Другий вид творів повністю написано на одному або декількох діалектах, наприклад: Р. Хасвелл – *Geordie Broom from Berkswothing* (1947); Д. Сендвуд, проза і поезія якої видавалася в газеті *Shields*, а також розповсюджувалася у вигляді невеликих буклетів з 1956 по 1978 роки; Ф. Рід – «шахтарський поет» Нортумбрії. Більшість письменників і поетів-аматорів регулярно беруть участь у щорічних літературних конкурсах. Їхні матеріали публікуються мовними спільнотами, наприклад, в окрузі Нортумбрія в збірці під назвою *Northumbriana*, яка функціонує з 1975 року. У 80–90-х роках XX століття у суботній газеті *Evening Chronicle* і *Viz* з'явилася серія коміксів під назвою *Skipa* з персонажем, який говорить на діалекті [8, с. 343].

Загалом, в Англії в другій половині XX століття спостерігається переоцінка ставлення суспільства до регіональних форм мови, що призводить до реалістичного зображення людини і її мовлення не тільки в літературі і публіцистиці, але і у всіх сферах «вербального» мистецтва – театрі (наприклад, п'єса А. Платера *Close the Coalhouse Door* (1969)), кіно (наприклад, серіали *Auf wiedersehen, Pet*, *Coronation street*). На рубежі століть знімається табу безакцентного мовного простору на радіо і телебаченні, більш того, віддається перевага ведучим з діалектним акцентом на регіональному телебаченні і радіомовленні. Прикладом може служити талант-шоу «У Британії є талант», в якому в певні сезони ведучими були відомі коміки – носії діалекту Джорді – Ант і Дек. Крім того, виникає попит на працівників з діалектним акцентом у колл-центрах, готелях та інших зонах обслуговування [9, с. 79].

Таким чином, можна констатувати лібералізацію мовної політики Великобританії стосовно діалектів загалом, а традиція написання локально прив'язаних творів зберігається і донині. У кожному окрузі є набір типових збірок, присвячених регіональній культурі громади, тематика яких варіюється від їжі (наприклад, *Geordie Dish Cloat*), пісень, мовних традицій (брошури з навчання діалектів, словники, розмовники, лексико-граматичні довідники, наприклад, *Larn yersel Geordie*). Наявні також паспорти і свідоцтва про народження, водійські права, Біблія, написана на різних англійських діалектах, туристична продукція з діалектними написами, наприклад, олівці: «*How can you tell a genuine Geordie? Divvent, he canna be telt (Don't, he won't be contradicted)*».

Одним з наслідків дивергентності англійської мови і глобалізаційних процесів загалом стала підвищена потреба в успішності міжкультурної комунікації, що призвело до інтенсивного розвитку регіональної лексикографії. Так, у другій половині XX століття активно створювалися регі-

онально адаптовані словники. Наприклад, *Shorter Oxford English Dictionary*, опублікований в Індії в 1984 році, включав додаток, що містить регіоналізми. Пізніше регіоналізми з додатка стали переноситися в основний корпус словників, доповнюючи їх вихідний реєстр. Регіонально маркована лексика все частіше включається в загальні глумачні словники англійської мови, опубліковані у Великобританії. Так, у 1998 році був виданий *New Oxford Dictionary of English*, його реєстр уже містив 14 000 регіонально маркованих слів [10, с. 209].

Заслугує особливої уваги і діалектна лексикографія [11]. Сучасні діалектні лексикографічні довідники: *The New Geordie Dictionary* (1987), *Proper Brummie: A Dictionary of Birmingham Words and Phrases* (2003), *Sussex Dialect* (2012), *Essex Dialect* (2013), *Yorkshire Dialect* (2013), *The Liverpool English Dictionary* (2017), *Black Country Dictionary and Phrasal book* (2018) і т. д., в том числі й онлайн-словари: *English Dialect Dictionary Online*, *Geordie Dictionary*, *Yorkshire Historical Dictionary*, *A Yorkshire Glossary*, *Scottish Words Dictionary*, *Liverpool Slang and Dialects Dictionary Online*, *Cockney English Dictionary*, *Complete Dictionary of Cockney Rhyming Slang* і т. д., свідчать про уповільнення тенденції до нівелювання діалектних форм, про подальший розвиток територіальних діалектів, які долають домінуючий вплив літературної форми англійської мови.

У ХХІ столітті комунікативний простір розширюється за рахунок появи нових форм спілкування – соціальних медіаресурсів та соціальних мереж в Інтернеті. На початковому етапі їхня специфіка, а саме доступність для всіх, швидкість і лаконічність висловлювання і т. д., призводить до значних стилістичних змін у письмовій формі мовлення: з'являються знаки, символи, скорочення, інші розмовні форми [12, с. 54–55]. Надалі інтернет-простір наповнюється усним мовленням у всьому його акцентному різноманітті і стилістичній неоднорідності: від регіонально маркованих варіантів полінаціональних мов, до діалектів і маргінально розмовних соціолектів. Різноманітність потоку інформації на соціально-регіональних формах мови, їх функціонування в різних типах дискурсу актуалізує вивчення нелітературних форм як звичайними користувачами, так і майбутніми фахівцями, націленими на використання іноземної мови у своїй професійній діяльності.

Англійська мова є яскравим прикладом у цьому відношенні. Як глобальна, поліетнічна і гетерогенна, вона створила раніше неіснуючий культурний прецедент, ставши однією з найбільш поширених мов у світі, мовою, яка функціонує на всіх континентах, як у найважливіших

комунікативних сферах міжнародної співпраці (політика, бізнес, банківська система, туризм, транспорт, наука, телебачення і радіомовлення і т. д.), так і в повсякденному спілкуванні (реальному і віртуальному).

Аналіз мовної матерії актуальних форм нелітературної комунікації, зокрема діалектів, показує, що їх різноманітність формується на основі синергетичного поєднання архаїчного і нового, що проявляється на всіх рівнях мовної системи. В наш час найбільш стійкими і продуктивними дивергентами найчастіше виступають акцентні особливості, далі йдуть лексичні і граматичні форми.

Акцентні розбіжності є результатом різних форм варіативності. Для діалектного мовлення Великобританії актуальними виступають системні (номенклатурні), імплементаційні та лексичні дивергенти вимови [13, с. 36].

Системна акцентна варіативність є результатом існування якісно різного набору фонем у територіально зумовлених варіантах. Наприклад, фонема [ʌ], будучи новою для англійської фонетичної системи, представлена не у всіх діалектах. У результаті на Британських островах спостерігається варіативність вимови таких слів, як *put*, *putt*, *could*, *cud*, *blood*, *good*: у північних акцентах відсутня фонема [ʌ], отже, ці слова вимовляються з коротким або довгим звуком [u] (давньоанглійська вимова) / [u:], у південних зонах частіше зустрічається [ʌ], у середніх діалектах голосний звук наближений до «шва» [ə].

Реалізаційна варіативність проявляється в різній вимові ідентичного поєднання букв, незалежно від їх позиційного положення у слові. Наприклад, на півдні, в одному і тому ж діалектному континуумі, перед глухими шиплячими та перед сонорними [n] і [m] використовується звук [ɑ:], тоді як у таких словах, як *daffodil*, *gaff*, *Jaffa*, *raffle*, *Catherine*, *maths*, *lass*, *mass* – [æ].

У контексті фонетики під лексико-фонетичними дивергентами розуміють ідентичні слова, з різними, але рідними для кожної із систем фонемами, варіативність яких зумовлена територіально-соціальним параметром. Наприклад, слова *pull* та *pool* можуть вимовлятися як з довгим, так і з коротким звуком [u] / [u:], *path* та *dance* з [ɑ:] або [æ], *cot* та *caught* з [ɔ], [ɔ:], *put* та *putt* з [ʌ] або [u], *night* з [i:] або [ai], *down*, *town* з [u] або [au], *rain*, *plain*, *today* з [ei] або [ai]. Останній приклад є частим випадком неефективної комунікації, оскільки він виступає як омофон дієслова «померти» – *to die*.

Серед граматичних особливостей слід відзначити застарілу давньоанглійську форму заперечення дієслова *to be*: *I ain't coming*; подвійного заперечення, наприклад: *I didn't have no dinner*; *we*

went out without no shoes; використання дісприкетника минулого часу в простому минулому часі: *I done it last night i m. ð*.

Найбільш стійкими лексичними одиницями є слова, які належать до таких тематичних груп, як:

1) їжа, напої, матеріальне середовище: *bait-box, booze, the broon, chinkie, dollup, fairk, fode, tairta, tat, toon*;

2) дозвілля та розваги, культурні реалії: *Grorty Dick, fowesome, gan on a hoy, chinkie, a neet oot*;

3) психологія та оцінка поведінки: *franzu, miffed, mont, mortal, pallatic, paaky, daft, gan canny, wee, weeny, funnin, reet, faff, hoity-toity, dear knaas*;

4) орієнтування на місцевості: *doon-bye, ferritin, var nigh*;

5) людина як фізичний та соціальний феномен: *bairn, lads, brat, clod, kiddie, lasses, missis, muggings, the Lads*;

6) привітання та розмовні елементи дискурсу: *Aahr bin ya? It ay arf, men, tar, why aye, what cheor*.

Результати проведеного аналізу показують, що багато лексичних одиниць, які входять до актуального діалектного узусу у XXI столітті, є похідними від слів давньоанглійського лексикону. Інші слова і фрази являють собою запозичення з різних форм полінаціональної англійської мови, тобто, по суті, вони є поліфункціональними. Частина лексикону має споконвічне діалектне походження. Крім того, семантичний аналіз показує, що ці слова несуть у собі додаткову конотацію, завдяки якій вони вербалізують поняття, пов'язані з регіональною специфікою окремих територій і їх жителів, виступаючи своєрідним культурним кодом їхньої ідентичності. Це, на нашу думку, є однією з причин збереження і підтримання діалектних форм у стані комунікативної придатності.

Представлені дані свідчать про те, що в XXI столітті під впливом глобалізаційних процесів діалекти виходять за рамки ситуацій повсякденного спілкування, проникаючи в різні сфери медіапростору. Таким чином, незнання або неправильне використання цих форм може призвести до комунікативних невдач та дисгармонізації комунікації.

Проведене дослідження відкриває перспективу порівняльного аналізу особливостей функціонування малих територіально зумовлених варіантів англійської та інших мов задля більш глибокого розуміння соціо-регіональних мовленнєвих вподобань носіїв, що є обов'язковим у разі мовного планування та створює підґрунтя для вдалого вектора розвитку мовної політики країн в умовах глобалізації.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролеєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020. 416 с.

- Hall E. T. *Beyond Culture*. New York : Anchor Books, Doubleday, 1981. 298 p.
- Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ : Довіра, 2007. 205 с.
- Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
- Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. Киев : Фито-социоцентр, 2002. 336 с.
- Britain D. J. One foot in the grave? Dialect death, dialect contact, and dialect birth in England. *International Journal of the Sociology of Language*. 2009. March. No. 196/197. P. 121–155.
- Smith J. *The Russwell Cross: Northumbria, from about A. D. 680, with Its Runic Verses by Caedmon, and Caedmon's Complete Cross-lay, "The Holy Rood, a Dream" from a South-English Transcript of the 10th Century*, London : John Russel Smith, 1866. 46 p.
- Beal C. J. From Geordie Ridley to Viz: popular literature in Tyneside English. *Language and Literature*. 2000. No. 9. P. 343–359.
- Coutlas A. *Language and social contexts*. London & New York : Routledge, 2003. 99 p.
- Benson Ph. *Ethnocentrism and the English Dictionary*. London and New York : Routledge, 2001. 232 p.
- Markus M. Joseph Wright's English Dialect Dictionary (1898–1905) Computerised: architecture and retrieval routine. *Digital Historical Corpora*. 3–10 Dec. 2006. URL: [https://www.researchgate.net/publication/221025166\\_Joseph\\_Wright's\\_English\\_Dialect\\_Dictionary\\_1898-1905\\_Computerised\\_architecture\\_and\\_retrieval\\_routine](https://www.researchgate.net/publication/221025166_Joseph_Wright's_English_Dialect_Dictionary_1898-1905_Computerised_architecture_and_retrieval_routine) (дата звернення: 01.03.2021).
- Лужаниця О. І., Скороходова А. Г. Англійська діалектна писемність та традиція нелітературного написання. *Нова філологія*. 2012. № 54. С. 52–55.
- Hughes A. Trudgill P. *English accents and dialects. An Introduction to Social and Regional Varieties of English in the British Isles*. London : Arnold, 1997. 142 p.

#### REFERENCES

- Bystrytskyi, Ye., Zymovets, R., Proleiev, S. (2020) Communication and culture in the global world [Komunikatsiia i kultura v hlobalnomu sviti]. Kyiv : Dukh i Litera, 416 p.
- Hall, E. T. (1981) *Beyond Culture*. New York : Anchor Books, Doubleday. 298 p.
- Batsevych, F. S. (2007) A dictionary of cross-cultural communication terms [Slovyk terminiv mizhkulturnoi komunikatsii]. Kyiv : Dovira, 205 p.

4. Manakin, V. M. (2012) Language and cross-cultural communication [Mova i mizhkulturna komunikatsiia]. Kyiv : VTs "Akademiia", 288 p.
5. Selyvanova, E. A. (2002) Fundamentals of linguistic text theory and communication [Osnovy lynchvystycheskoi teoryy teksta y kommynykatsyy]. Kyev : Fytosotsyotsentr, 336 p.
6. Britain, D. J. (2009) One foot in the grave? Dialect death, dialect contact, and dialect birth in England. *International Journal of the Sociology of Language*. March. No. 196/197. P. 121–155.
7. Smith, J. (1866) *The Ruswell Cross: Northumbria, from about A. D. 680, with Its Runic Verses by Caedmon, and Caedmon's Complete Cross-lay, "The Holy Rood, a Dream" from a South-English Transcript of the 10th Century*, London : John Russel Smith. 46 p.
8. Beal, C. J. (2000) From Geordie Ridley to Viz: popular literature in Tyneside English. *Language and Literature*. 2000. No. 9. P. 343–359.
9. Coutlas, A. (2003) *Language and social contexts*. London & New York : Routledge. 99 p.
10. Benson, Ph. (2001) *Ethnocentrism and the English Dictionary*. London and New York : Routledge. 232 p.
11. Markus, M. (2006) Joseph Wright's English Dialect Dictionary (1898–1905) Computerised: architecture and retrieval routine. *Digital Historical Corpora*. 3–10 Dec. 2006. Retrieved from: [https://www.researchgate.net/publication/221025166\\_Joseph\\_Wright's\\_English\\_Dialect\\_Dictionary\\_1898-1905\\_Computerised\\_architecture\\_and\\_retrieval\\_routine](https://www.researchgate.net/publication/221025166_Joseph_Wright's_English_Dialect_Dictionary_1898-1905_Computerised_architecture_and_retrieval_routine) (Last accessed: 01.03.2021).
12. Luzhanytsia, O. I., & Skorokhodova, A. H. (2012) English dialectal writing and tradition of non-standard spelling [Anhliiska dialektna pysemnist ta tradytsiia neliteraturnoho napysannia]. *Nova filolohiia*, Vol. 54, pp. 52–55.
13. Hughes, A., Trudgill, P. (1997) *English accents and dialects. An Introduction to Social and Regional Varieties of English in the British Isles*. London : Arnold. 142 p.